

Ho vūahú na ó o Zaaki túara

Vūahú túaró jūhú

O Zaaki na lé o Yeesu ɓàn za, lé yīa túara ho vūahú na kà. O Yeesu hūmú là a vèeró món lé ɓio ó o tàráa o ɓio, á wó a ñi-keníni. O o ɓio zéenia le o wó ho Zeruzalemu kèrètíewa kuure ya-dí (Bè-wénia 15). O ɓioní yahó sá ɓa *zúifūwa na lé ɓa kèrètíewa, na saawaa wi hā kā-vio yi (1.1).

ɓio ɓa kèrètíewa ko ɓa ɓua le mítén lé ɓún ó o Zaaki ɓía ɓio mí vūahú yi. O ɓía le mu bè-zūrímini wee lé le Dónbeení cón. O mún ɓía ho nàfòró, le mu khemu, le ho kúará khénló ɓio (1.2–2.13).

O Zaaki ɓía le le síidéro le Dónbeení yi le hā wára á lééra (2.14-26). O ɓía le wa jini paa ko hā keń (3.1-13). O mún ɓía mu bè-zūrímini ɓinbirí ɓio (3.13-18). ɓia wee kúee ɓa nùpua mín yi, làa ɓia wee jùu mín, le ho nàfòró ɓànsowà bán ɓúenɓúen ó o jà zeñ wán (4.1–5.6). O Zaaki vūahú lii véení, ó o jà ɓa kèrètíewa zeñ wán le ɓa wé hī mí sía, à wé fio le Dónbeení yi na mín yi.

Le tēeni

¹ Mu lé ínén Zaaki na lé le Dónbeení là a Yeesu *Krista ton-sá á túara ho vūahú na kà. I wee tēení a *Isirayeele zí-júná píru jún nípomu yi, ɓia tà a Krista ɓio, na saawaa wi ho dímjá yi.

Mi hī mi sía le lònbee pāahū

² Wàn zàwa le wàn hínni kèrètíewa, ká le lònbee le mí síiwà wé yú mia, à mi zūñ le mi júná sí làa

sòobéε. ³ Hen ká mi siadéro le Dónbeenĩ yi fára tĩna le lònbee pãahũ, lé bũn ñ na ká mi ì wíoka à dàrĩ le lònbee mu. ⁴ Mi ko mi wíoka ca mi kuio à sánsá le lònbee fúaa mu vaa véenii. Lé bũn ñ na ká mi ì wé ɓa nùpua na bĩo ɓúenɓúen se, á bè-kohó bĩo yí máa mĩ léé yi, á dèε ɓúí yí fòora yi.

Mi wé dé mi sĩa le Dónbeenĩ yi à floráa

⁵ Ká a ɓúí wi mi tĩahũ á mu bè-zúríminĩ fòora yi, à ɓànsò fio mu le Dónbeenĩ cǎn, á le è na mu wo yi. Le Dónbeenĩ hii wi, le wee hã ɓa nùpua ɓúenɓúen, le yí máa wé héhèéka bĩo ɓúí yi. ⁶ Εε ká ɓànsò màhã ko ò o dé mí sii binbirĩ le Dónbeenĩ yi à floráa, à yí titika. Yia wee fio ká a titika bĩo ɓonmín lòn dèε ɓúí na ho pinpiró wee yèrè máka làa bĩo ho sii vá yi. ⁷ Bànsò yí ko ò o leéka le mí ì yí bĩo le Dónbeenĩ cǎn. ⁸ O yí zũ bĩo ó o ò dé mí sii yi. O yí dà máa bè bĩo dà-kení món.

O kèrètĩε na khon làa yia nàfòró wi bĩo

⁹ O kèrètĩε na khon á bĩo nùhũ mía ò o le mí sii wa, lé bĩo le Dónbeenĩ cǎn ó o bĩo nùhũ wi. ¹⁰ O o kèrètĩε na lé o nàfòró ɓànsò sii mún dà á wa, lé bĩo le Dónbeenĩ zéenia làa wo le ká mínén bĩo níi mía, se o bĩo nùhũ mía. O bĩo ɓúenɓúen á à vé lè le pũilè ɓúí sii na máa wé mía ká le di bĩo sii. ¹¹ Ká le wii hà á yòó wee ní lè mí sòobéε, à le níni he, à pũilè di, à semu ɓúenɓúen dèení vĩ. Lé ká sii ó o nàfòró ɓànsò bĩo khii wéráa. O bĩo ɓúenɓúen khii dɪn dɪn á à vé làa cúekúee.

Mu bè-kora wéro yilera wee lé o nùpue yi

¹² Yia kãa le lònbee lè mí siiwà yi, ò o siidéro le Dónbeenĩ yi pá fára dɪn wón ɓànsò nùhũ sɪ. Mu bon. Yia hà mí sii fúaa mu vaa véenii, á le

Dónbeenĩ ì na le mukānĩ binbirĩ na máa vé ònso yi. Dén lé le sàánĩ na le dó mí jii le mí ì na bĩa wa le yi. ¹³ Yia sii wé vá mu bè-kora wéró yi, à ònso yí bío le lé le Dónbeenĩ mu ló yi. Mu bon. Le Dónbeenĩ sii yí dà máa vá bè-kora wéró yi, á lerén mí bεere mún yí máa dé mu wéró yilera o nùpue yi. ¹⁴ Ε κά mu lé wa sĩa váró mu bè-kora wéró yi, lé bún wee khà wen vīnī. ¹⁵ Κά yia màhã sii vá mu bĩo na yí se yi á tà wó mu, à bún lé bĩo wé mu bè-kohó. Κά mu bè-kohó hĩa fárá mí naní ònso yi á vivio tĩna, à mu wé mu húmú.

¹⁶ Wàn zàwa lè wàn hĩnni na á ĩ wa làa sòobέε, mi yí khà miten. ¹⁷ Mu bè-tentewà búenbúen wee lé le Dónbeenĩ cón, dén mí dòn na léra mu khoomu. Le Dónbeenĩ ðĩn mí ðĩnní, le yí máa yèrè máka lòn tāró. ¹⁸ Le Dónbeenĩ lè mí sii bío á yàá nòn mí mukānĩ wen lè mí bíonĩ na lé ho túiá poni, á wa wáa dú mu bè-lénnia búenbúen yahó lè mu bè-yáa bío síi.

Mi wé wé bío le Dónbeenĩ bíonĩ bíá

¹⁹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni na á ĩ wa làa sòobέε, mi zūn bío kà: Mi nĩ-kéní kéní ko à mi wé tá mi jikōnna sese. Mi wé yí cí bíonĩ wán. Mi mún wé yí le mi sĩa cí fùafù. ²⁰ Mu bon, o nùpue na sii wee cí á yí dà máa wé bío téréna le Dónbeenĩ cón. ²¹ Lé bún nòn á bío wee tíí o nùpue yi búenbúen, lè mu sūnsūmámu à mi díá. Mi liiní miten à tà le Dónbeenĩ bíonĩ bío, ðĩo le dù mi yiwa. Dén dà a kãní mia.

²² Κά mi màhã wé yí jí le bíonĩ mu mí dòn. Mi wé wé bío le bíonĩ mu le mi wé. Κά mi yí máa wé bún, se mi wee khà miten. ²³ Mu bon. Yia wee jí le bíonĩ mí dòn ò o yí máa wé bío le bíonĩ mu le

o wé, wón b̀anso ka lòn ǹupue na lá ho z̀ùb̀alén ò o lora mí yahó. ²⁴ B̀io ó o lora mítén vó ò o wà, ó o yi d̀eɛnía sà b̀io ó o karáa yi. ²⁵ Ká ỳia b̀èn wee c̀iíi le Dónbeenĩ lándá, ho lándá tente na wee wé ò o ǹupue wé mítén, á wee tà bè ho yi, wón b̀anso ǹúhũ á à wé s̀i mu b̀io yi. B̀anso ỳi máa jí ho lándá mu à b̀íní ǹansá yi. O wee bè ho yi.

²⁶ Hen ká a b̀úi wee leéka le b̀io mí wee wé lé b̀io s̀i le Dónbeenĩ yi, à b̀anso mahá jíi p̀eè mía, se o wee khà mítén, se b̀io ó o le mí wee wé b̀io s̀i le Dónbeenĩ yi ǹúhũ mía. ²⁷ Wàn Maá Dónbeenĩ yahó á b̀io s̀i le yi binbirĩ lé à wa séení 6a híiminí lè 6a maháawa na lò wee be, à mún ỳi día le ho d̀ímíj́a b̀io vá wɛn dé mu bè-kohó yi.

2

Mi wé yi hueeka 6a ǹupua mín yi

¹ Wàn z̀awa lè wàn hínni, b̀io mi dó mi sía wa Ǹúhũso Yeesu *Krista na lé o c̀úkúso yi, á mi wáa wé ỳi hueeka 6a ǹupua mín yi. ² Hen ká a b̀úi lá 6uara mi k̀úeemínwánlò lùe yi síi, á z̀á mí nín-kíza f̀ibɛere na wó lè ho s̀ánú lè mí sí-sení. Mu p̀aahũ à ǹi-khenii b̀úi mún vaá ló 6uara ho k̀úeemínwánlò dà-kéní kéní mu yi lè mí sí-lènná. ³ A mi k̀ɛnbio há sí-sení b̀anso á b́ia nɔn wo yi: «Ūnén, 6uee k̀eɛní le kanmúiní wán.» A mi b̀èn b́ia nɔn o sí-lènná b̀anso yi: «Ūnén d̀ín ho wáayi», b̀ún mía à «ũ 6uee k̀eɛní ho tá yi í ǹisání.» ⁴ Ká mi wee wé b̀ún, se mi so ỳi máa hueeka mín le? Ká mi wee wé kà, se lé há yilekora lé h́ia mi 6uan á wee cítíráa mín.

⁵ Wàn z̀awa lè wàn hínni na á í wa làa s̀obéɛ, mi jí b̀io kà: Mu so ỳínɔn le Dónbeenĩ hueekaa b́ia lé 6a ǹi-khenia ho d̀ímíj́asa c̀ón, à 6a dé mí sía le yi

le? Dén s̄idéró so lé d̄io lé 6a nàfòró binbirì. Ba níní ì k̄erí le Dónbeenì b̄eenì na le dó mí j̄ii le mí na b̄ia wa le yi. ⁶ Εε ká minén bán màh̄á wee z̄uán 6a n̄i-khenia yi. A b̄ia wee beé mi lò, á wee 6ua mia varáa le cítii f̄iiní lara yi so yín̄on ho nàfòró 6ànsowà le? ⁷ Ho nàfòró 6ànsowà mu mí b̄εεre lé bán mún wee yáa o Yeesu na mi b̄io s̄á yi yèni. ⁸ Le Dónbeenì bá-z̄amu làndá na túara le Dónbeenì bíonì v̄uah̄ú yi lé h̄ia kà: «Wáí mi ninza làa b̄io ūnén ū b̄εεre waráa ūten b̄io sí.»* Ká mi wee bè ho làndá mu yi binbirì, se mu se. ⁹ Εε ká mi wee hueeka 6a n̄upua mín yi, se mi wee wé mu bè-kora. Mi j̄úná á à sí, lé b̄io mi yí bò ho làndá mu yi. ¹⁰ Mu bon, ká a 6úi v̄unun b̄io le Dónbeenì bò henía dà-kéní 6úi wán, h̄arí ká a bò b̄io ká 6úen6úen yi, se lé mu 6úen6úen ó o pá v̄unun wán. ¹¹ Mu bon. Le Dónbeenì na b̄ia le ū yí fé báa tàá h̄áa, † lé dén mún b̄ia le ū yí 6úe n̄upue. ‡ Awa! A ka lè fo yí fó h̄áa tàá fo yí fó báa, à fo màh̄á 6ó a n̄upue, se fo pá v̄unun le Dónbeenì làndá wán. ¹² Mi z̄ún le le Dónbeenì á à cítii mia lè ho làndá tente na wee wé ò o n̄upue wé mít̄en. Lé b̄un n̄on á mi ko mi bè ho làndá mu yi mi bíonì lè mi wárá yi. ¹³ Mu bon, p̄ah̄ú na le Dónbeenì kh̄ii cítii 6a n̄upua yi, á b̄ia yí z̄úna mí ninzàwa màkárí á yí wó le h̄ii làa ba, á le Dónbeenì mún kh̄ii máa z̄ún 6a màkárí á máa wé le h̄ii làa ba. Ká ȳia wee z̄ún mí ninzàwa màkárí à wé le h̄ii làa ba, wón ponì á à s̄en le cítii f̄i n̄onzoñ.

Le s̄idéró le Dónbeenì yi ko mu wé mi h̄a wárá yi

---

* **2:8** Mi loñ Levii n̄uwá v̄uah̄ú (Lévitique) 19.18 † **2:11** Mi loñ Léró v̄uah̄ú (Exode) 20.13 ‡ **2:11** Mi loñ Léró v̄uah̄ú (Exode) 20.14

14 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ká a 6úi bía le mí tà a *Krista bïo ò o wára á mu màhã yí máa mi yi, se mu ñúhũ so wi le? Bũn so dà a kãní a le? 15 Ka lè mĩn za tàá mĩn hĩnló na lé o kèrètĩe á sĩ-zĩnia tà mía, á bè-dĩnii wee fòo wo yi sii, 16 ó o 6úi ló mi ñahũ bía nɔn wo yi: «Lén làa héerá, vaa lá ũ tɛɛní dɛɛ Z1, à vaa yí ho dĩnló dí sɪ.» A 6ãnsò màhã yí hõn wo làa bïo ó o màkóo wi yi, se mu ñúhũ so wi le? 17 Lé bũn á yĩa le mí tà a Krista bïo à mu yí máa mi a wára yi, se mu ñúhũ mía.

18 Mu dà a wé le o 6úi bía bïo kà: «Ba 6úi tà a Krista bïo mí dòn, à 6a 6úi bɛn wee wé hã wára na se mí dòn.» Awa! A ũ wãa zéeni ũ Krista bïo tàró binbirĩ na hã wára mía yi làa mi, á ñén bɛn ñ zéeni làa foñ lè ñ wára na se le ñ tà a Krista bïo binbirĩ. 19 Fo tà le le Dónbeenĩ lée dà-kéní mí dòn le? A bũn se lon. A 6a cĩnáwa mún tà mu yi á wee zà le yahó lè le zãní. 20 Fo lée bõnbú le? Fo wi à ñ zéeni làa fo le o Krista bïo tàró na yí máa mi hã wára yi ñúhũ mía le?

21 Mi loñ wàn 6úaa *Abarahaamu. Lée webio nɔn á le Dónbeenĩ le o lé o nùpue na téréna? Mu so yínɔn bïo ó o wó bïo yi le? O tà hõn mí za *Izaaki lè le Dónbeenĩ le muini yɛɛní dɛɛ wán. 22 Fo yí mɔn le? O sɪidéro le Dónbeenĩ yi á lɛéra là a wára. Lé bũn ó o sɪidéro mu ñii sùráa hã wára na ó o wó bïo yi. 23 Bũn lé bïo nɔn á bïo túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi o dãní yi á ñii sùráa: «O *Abarahaamu dó mí sɪi le Dónbeenĩ yi, lé bũn nɔn le cãtio wo là a nùpue na téréna le yahó,» Š á le dú mu bõnmu làa wo.* 24 Mi yí mɔn le? O nùpue wára lé hĩa wee wé

Š 2:23 Mi loñ Bïo Nùhũ Búɛnii vūahũ (Genèse) 15.6 * 2:23 Mi loñ Ezayii vūahũ 41.8

ò o wé o nùpue na téréna, ká mu yínǎí o Krista bǐo tǎró mí dòn. ²⁵ Lé bǔn ó o hǎa búí na hǎa wee yèé mítén bǐo hǎa wórǎa. O yèni ǎa le Arahaabu.† O hǎa téréna le Dónbeenĩ yahó bǐo ó o wó bǐo yi. O hǎa tà ó o *Isirayele nǐpomu tonkarowà làara a wán, á séení ǎa á ǎa ló ho lóhó yi à nùpue yí mǎn ǎa.

²⁶ Mu bon, nùpue mǎnákǎ hǎa ló a yi ò o hí. Lé bǔn ó o Krista bǐo tǎró na yí máa mi hǎ wǎrá yi á mún ka lòn bǐo na húrún.

3

O nùpue ko ò o nǐi pè wé

¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, mi búenbúen yí cà à mi wé nǐ-kàránlowà. Mi zǔ le warén nǐ-kàránlowà á le cítíi khii wé here wán á à poń ǎa nùpua na ká.

² Mu bon, wa búenbúen wee wé khe bǐo cèrèè yi. Nùpue búí lá yí máa bío khe sii, se wón ǎanso lée nùpue na nǐi tun á dà mí sǎnía wee ǎua yi.

³ Hen ká wa wí ò o cúa wé bè bǐo wa le o wé yi, à wa dé ho kàráfi o nǐi yi. Lé bǔn wa wee wé à dànnáa o bǐo. ⁴ Mi mún loń ho won-beení na ǎa wee ca ho pǎnsò-beení yi à ho pinpi-beení wé nàa. Lée dà-za dèè búí pènpéréké na cèéra ho món yi, lé dén á yǎa wee pà ho won-beení mu wee wé ki làa ho, à ho va làa hen na ó o le ho va yi. ⁵ O nùpue nǐi mún ka kǎ síi. Le ka cǐnú, ká le mǎhǎ wee khòní mítén mu bè-beera na le dà wee wé bǐo yi. Mi loń, yínǎí ho dǎ-za wee cǐi le dùu-beení le? ⁶ O nùpue nǐi mún ka lòn dǎhǔ. Wa sǎnía bǐowa búenbúen tǎhǔ á le nǐi le dǐo sú lè mu bè-kora á wee dèé wa sǎnía búenbúen. Lé lerén wee yáa wa

† 2:25 Arahaabu: Mi loń Zozue vǔahǔ 2.1-21; 6.22-25

bïo búenbúen lè ho d̄shũ bïo s̄ii. Bũn bè-yáanii so búenbúen wee lé o *Satāni yi.

⁷ O nùpue dà wee mání 6a naṣuwà lè mí s̄íwà, lè mu ṣumu bùaa, lè 6a ṣínzàwa, ó o mún mánía 6a. ⁸ Ká le ṣii dén á nùpue yí dà máa hè yi. Le yí se. Le yí dà máa wé tété. Le ka lòn s̄uró na wi le yi, á wee búe 6a nùpua. ⁹ Lé le ṣii mu á wa wee khòonínaa o Nùhũso Dónbeenĩ na lé wa Maá. A lé lerén ṣii dà-kéní kéní mu á wa mún wee dánkání lè 6a nùpua, bán na le Dónbeenĩ léra à 6a 6onmín làa de. ¹⁰ Le khòoníi lè hã dánkáa wee lé le ṣii dà-kéní mu yi. Wàn zàwa lè wàn h̄nni, mu lá yí ko mu wé wé kà s̄ii. ¹¹ Mi so d̄ñ m̄on à ṣumu na s̄í làa bïo yí s̄í á páania wee lé buii dà-kéní yi le? ¹² Wàn zàwa lè wàn h̄nni, mónkòró v̄ind̄ε so dà a ha ṣia le? A ṣinna so dà a ha mónkòró le? Làa bũn s̄ii, á mu ṣumu na s̄í yí dà máa lé le buii na ṣumu yí s̄í yi.

Mu bè-zũrminĩ wee lé le Dónbeenĩ c̄n

¹³ Wàn zàwa lè wàn h̄nni, nùpue na bè-zũrminĩ binbirĩ wi á wi mi t̄iahũ le? A 6anso w̄aa zéení mu làa bïo ó o wee 6uaráa mítén sese, lè hã wárá na ó o wee liiní mítén wé. Lé bũn á à zéení le o bè-zũrminĩ binbirĩ wi. ¹⁴ εε ká lé le yandee-sũmúí wi mia, á wee penka làa mín, à mi yí yòoní miten bïo mi le mi lé mu bè-zũrminĩ 6ansowà bïo yi. Ká bũn wi mia, se mi pá ho t̄iáa poni. ¹⁵ Mu bè-zũrminĩ mu lé ho d̄m̄íṣasa bè-zũrminĩ. Mu yí ló le Dónbeenĩ Hácírí c̄n. Mu yàá ló a Satāni c̄n. ¹⁶ Hen ká le yandee lè hã penkaa wi lùe na yi, à dén lùe so bio lùnka. Hã wén-kora lè mí s̄íwà wee wé keñ b̄n. ¹⁷ εε ká yia le Dónbeenĩ bè-zũrminĩ

wi yi, wón yi wee ce. O mún wee wé à ho hээрà кең ба нүпua п̄аһү, o wayi, o бiónи мiа. B̀анso з̄и мi нinz̀awa м̀ак̀арi. O hii wi á ẃaŕa б̄уенб̄уен se. O ýi м̀аа hueeka нүпua мiн yi, o lé o h́уаар̀. ¹⁸ B̀ан wee wé à ho hээр̀a кең ба нүпua п̄аһү, ба ẃaŕa ka л̀он б̀e-d̄ini, бiо wee lé mu м̀он л́ee бiо na сi le Dónbeen̄i yi.

4

B̄iо á mi сiа wee vá ẃeŕo yi na yi se á mi k̄h̄i yi

¹ Ẁan z̀awa л̀e ẁan h̄inni, mu ẃo kaka á mi wee fiŕaa л̀aа мiн? Mu so ýin̄ón̄i mi сiа бiо na ýi se c̀aŕo б̀ан poni na wee б̄уe mia ф́ее бiо yi á mu wee ẃeŕaa le? ² Mi сiа wee vá mu бiо б̄уi yi ká mi м̀аһ́á ýi dà м̀аа ýi mu à mi ẃaa ẃe б̄уe мiн. Le yandee wi mia á бiо mi ýi м̀аа ýi бiо mi сiа vá yi, à mi ẃaa ẃe fi л̀aа мiн. Mi ýi м̀аа ýi бiо mi сiа vá yi, л́e бiо mi ýi м̀аа fiо mu le Dónbeen̄i c̀ón. ³ T̀aá ká mi flora le Dónbeen̄i c̀ón á mi м̀аа ýi mu, л́e бiо á бiо mi leékaa wee floŕaa ýi se. Mi floŕo н̄уһ́ү л́e à mi ýi mu бiо à ẃeэр́aa mi сiа c̀ueeé. ⁴ Mi ka л̀он һ́aa na б̀ан б́aa wi ò o wee fé ба б́a-vio. Mi so ýi з̄ү le ýia wa ho д̄im̄íná бiо se ẃon н̄ina le Dónbeen̄i le? Ýia wi ò o wań ho д̄im̄íná бiо, á б̀анso б̀en ñ ẃe le Dónbeen̄i з̄ukúso. ⁵ Mi so wee leéka le le Dónbeen̄i бiоn̄i v̄uah̄ü yi á һ́a бiоn̄i na ká б́ia ḱaaḿaa le? «Le Dónbeen̄i H́ac̄ir̄i na le d́o w̄en á le ýi wi à le л́eé yi л̀a a б̄уi һ̀uú.» ⁶ Эe ká le с́aamu na le м̀аһ́á wee ẃe л̀aа w̄en á po б̄үн. Бiо ká л́e бiо б́ia le Dónbeen̄i бiоn̄i v̄uah̄ü yi: «B́ia wee ỳon̄i мiтен á le Dónbeen̄i п́a бiо, ká le м̀аһ́á wee ẃe мi с́aamu л̀aа б́ia wee liin̄i мiтен.»* ⁷ A mi

* 4:6 Mi loń W̄ahio v̄uah̄ü (Proverbs) 3.34

cén wé liiní miten le Dónbeenĩ yahó. Mi dīn sánsá a Satāni, ó o ò lùwí ká à díá mia. ⁸ Mi lén va lè le Dónbeenĩ cón á lerén bèn nì sí mí yahó. Minén bè-kora wérowà, mi khí mu bè-kora wéró yi. Minén na yí máa bè mu bío dà-kéní món, mi díá miten búenbúen na le Dónbeenĩ yi. ⁹ Mi sè mi yara, à mi wá. Mi díá hã konsíní à mi wá. Mi díá le sí-wεε à mi sè mi yara. ¹⁰ Mi liiní miten o Núhúso yahó ó o ò yòoní mia.

Mi wé yi citi mìn

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hīnni, mi wé yí jùu mìn. Yia jùuna mìn za tàá mìn hīnló, tàá á citíio wo, se bānsò bía khon le Dónbeenĩ làndá dānī yi, o wee citíio ho. Ká fo hĩa wee fi le citíio ho làndá wán, se fo wāa yí máa bè ho yi. Fo wee wé ūten lè le Dónbeenĩ làndá cití-fi. ¹² Le Dónbeenĩ mí dòn lé dīo bārā ho làndá á lé lerén mún lé o cití-fi. Lé lerén dà à kání a nùpue, á mún dà à wé ó o bío á à yāa. Á ūnén bèn lé o yén á wee citírāa mìn za?

Minén nàfòró bānsowà, héyii!

¹³ Awa, mi le í bío bío dà-kéní na mia. Mi wee wé bío le ho zuia tàá ho yíró ká mi ì va ho lóhó na kà, á vaá duan le lúlú-kùure, á à yí ho cūnú. ¹⁴ Mi wee wé bío bīn ká mi jòn yí zū bío pan mia ho yíró. Mi ka lòn ó-khūumu na wé fà à dēnī bīnī khí fùafua. ¹⁵ Mi lá ko mi wé bío bío kà: «Ká le Dónbeenĩ tà, á wa yío wí lua ho yíró á séenía wεn á wa à wé bío kà làa bío kà.» ¹⁶ εε á bīn mi yí máa wé à mi wee yòoní miten lè mi khòn-bíoní. Bīn síi yí se. ¹⁷ Lé bīn nòn, ká yia zū bío ó o ko ò o wé ká mu se ò o yí wó mu, se bānsò wó khon.

5

¹ Awa, bïo ká wán lé minén nàfòró b̀ansowà á ĩ wiráa. Mi wá, à wāamaka mu bè-sūmáa na khii yí mia bïo yi. ² Mi nàfòró wee yáa. Mi s̄i-zĩnia á ho b̀enl̀ó wee là. ³ Mi s̄anú lè mi t̀p̀ǹon semu wee yáa. Lé b̀un wee zéeni le mi wó khon. Lé b̀un ǹon le Dónbeenĩ cítii fi ǹonzon, ká mi bïo á à yáa búenb̀uen làa bïo ho d̄sh̄ú wé c̀ináa mu bïo bïo síi. C̀inú ká, ká ho d̄m̄j̄á á à vé, à minén pá pan mi nàfòró bïo á b̀ób̀ókaa ho yi léé webio? ⁴ Mi loń, ba ǹupua na wee sá mi manawà yi á mi máa wé d̄enĩ s̄ání yi. Lé b̀un lé mi wékkeró, á ǹon ba wee zaráa làa mia. Á ba zía mu á le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenb̀uen j̄á. ⁵ Ho tá wán, á bïo búii yí f̀ora mia. Mi wee wé bïo mi s̄ia vá yi. Mi wee wéé mi s̄ia. Mi wee d̄ini miten lòn bùaa na ba wee h̄a ho búeró bïo yi ká le cítii filó wizonle dén b̀en j̄aana lua. ⁶ B̄ia yí wó yí khon, á mi siinia j̄uná á b̀ó, à ba yáa yí t̄amáa h̄ari c̀inú.

Mi wé h̄i mi s̄ia à pa a Nùh̄uso

⁷ Wán zàwa lè wán h̄inni, lé b̀un ǹon, á mi h̄i mi s̄ia f̀uaa ká a Nùh̄uso b̄inia buara. Mi loń o v̄aro. O wee wé h̄i mí s̄ii pa h̄a vi-yáa na ó o ò d̄i mí bïo, à mún h̄i mí s̄ii pa h̄a viora na à d̄éé o bè-d̄inii, à bè yi láráa mí d̄inl̀ó. ⁸ Minén mún wé h̄i mi s̄ia, mi hení mi s̄ia, lé bïo ó o Nùh̄uso ò buen hen làa c̀inú.

⁹ Wán zàwa lè wán h̄inni, mi wé yí le mi s̄ia c̄i mún yi à j̄uú mún, ó o Nùh̄uso máa cítii mia. Hen làa c̀inú ká a Nùh̄uso na lé o cítii-fi á à buen. ¹⁰ Wán zàwa lè wán h̄inni, le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà na b̄ia a Nùh̄uso Dónbeenĩ yèni yi, á lò bon ká ba pá h̄a mí s̄ia. Minén mún h̄i mi s̄ia le lònbee yi lè ba bïo síi. ¹¹ Mi loń, wa wee bío le bán na tà le lònbee yi,

á júná sí. A mu ɓèn bon, mi ja a Zoobu bïo. O hĩa hã mí síi á mu bïo ɓúenɓúen kúio wo yi, á mi ɓèn mən bïo ó o Núhũso wó nən wo yi mu va à véenii. Tũíá poni, o Núhũso zũ le màkàrí làa sòobéε.

Mi wé le ji-kéni ɓànsowà

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo yaà pá wi bĩn á ĩ hení ì na mia lé bïo kà: Mi yí vĩ vĩ yí dé dèε. Mi yí dé ho tá, tàá ho wáayi, tàá bè-vio ɓúí. Mi wé le ũuu, à mi ãĩn bĩn wán. Ká mi le ɓùeé, à mi ãĩn bĩn wán. Bĩn lé bïo ò na ká le Dónbeenĩ máa síiní mí júná.

Mi wé séeni mĩn ho floró yi

¹³ Hen ká minén ó o ɓúí lò wee be ò o fio le Dónbeenĩ yi. Ká a ɓúí síi wan, ò o sío à khòoní a Núhũso. ¹⁴ Hen ká minén ó o ɓúí lò yí here, ò o ve ɓa kèrètĩεwa kuure ya-díwá à bán ɓuee khĩi ho jiló làa wo o Núhũso yèni yi, ká ɓa fio na a yi. ¹⁵ Ká ɓa dó mí síi binbirí á floraráa, á yĩa lò yí here á à wa. O Núhũso á à wéé wo. Ká ɓànsò wó bè-kora ɓúí, ó o Núhũso ò sén mu ù día. ¹⁶ Awa! A mi wãa wé bío mi wékheró làa mĩn. Mi wé fio na mĩn yi, bèra a na à mi wa. O nùpue na téréenna wón floró pànká wi. ¹⁷ Mi loĩ, le *Dónbeenĩ ji-cúa fεero *Elii hĩa lé o nùpue lè warén bïo síi. A bïo ó o flora lè mí sòobéε bèra a na à ho viohó yí tè, á ho ɓèn yí tò á ãĩn hã lúlúio bïo tĩn lè mí sanká.* ¹⁸ Bĩn món ó o bĩnía flora á ho viohó tò á ho tá bïo na dà wee ha á han mí bia.

Yĩa vũnun bĩni ɓuenló

¹⁹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, hen ká a ɓúí vũnun día le Dónbeenĩ tũíá poni mi tĩahũ, ó o ɓúí ɓuan

* **5:17** Mi loĩ Bá-zàwa nín-yání vũahũ (1 Rois) 17–18

ɔueé bàrá ho wǎ-tente wán, ²⁰ à mi zǔń le yǎ
fó a bè-kora wéro ho wǎ-kohó na ó o lá wi wán,
wón kǎńía wo mu hǔmú yi. Lé bǔń ñ na ká le
Dónbeenĩ máa bǐńí máa leéka ɔanso bè-kora na
ó o wó ɔúenɔúen bǐo.

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 30 Dec 2021
331a1641-e36a-5300-8cb1-c9476fcef9bf